

ARBETSMARKNADS- OCH SOCIALFÖRVALTNINGEN

Remissvar, 2025-05-26

Anna Weber, 054-5405102

anna.weber@karlstad.se

Remiss - Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper, SOU 2025:53

Sammanfattning

Karlstads kommun avstyrker förslagen på en ny kvalificeringsmodell för socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd i sin helhet.

Karlstads kommuns synpunkter i korthet om förslagen går igenom:

- Stora och långtgående konsekvenser för både individ och kommun
- Utmaningar med att genomföra nya Socialtjänstlagen och dess portalparagraf
- Skapar ojämlikhet mellan kvinnor och män
- Utsatthet för barn
- Risk för att människor hamnar i en akut nödsituation över tid
- Risk för ökad psykisk ohälsa, missbruk, kriminalitet, svart arbete samt ekonomisk och social utsatthet
- Risk för att fler hamnar i utsatthet snarare än i arbete
- Bristande beskrivning av ekonomiska konsekvenser
- Påverkan på det sociala arbetet och dess arbetsmiljön

Karlstads kommuns synpunkter

Karlstads kommun känner stor oro inför förslaget om ny modell för kvalificering till socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd. Konsekvenserna som beskrivs i utredningen är stora och långtgående både för individ och kommun. Kommunen ser utmaningar i att genomföra nya socialtjänstlagen och dess portalparagrafs intentioner om förslaget går igenom.

Kommunen har det yttersta ansvaret för såväl barn som för vuxna och ska verka för jämställda och jämlika villkor samt att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Utredningen visar på att förslagen ger konsekvenser som påverkar just detta vilket gör att vi ställer oss frågande till om våra åtaganden enligt lagstiftning är möjliga att uppfylla.

Föreslagna kvalificeringsvillkor kommer innebära att fler människor i Sverige inte har tillgång till offentligt stöd mer än eventuellt vid en akut nödsituation. Här hänvisar utredningen till möjligheten för kommunen att använda sig av 4 kap 2 § Socialtjänstlagen som en lösning utifrån kommunens yttersta ansvar om individen själv inte väljer att

återvända till sitt ursprungsland. Kommunen ser att det finns en risk att människor kommer befinna sig i en nödsituation över tid vilket biståndet inte är tänkt att användas till då det är en möjlighet och inte en rättighet. Att befinna sig i en akut nödsituation är en stor påfrestning för den enskilde som kan ge svåra konsekvenser och då i högsta grad för de mest utsatta, kvinnorna och barnen.

Utifrån förslagen finns en överhängande risk för att kommunen kommer möta fler individer som har svårt att klara sitt uppehålle och integreras i samhället. Konsekvenser av detta kan vara, som beskrivs i utredningen, psykisk ohälsa, utsatthet både ekonomiskt och socialt, missbruk, kriminalitet vilket kan öka behovet av andra typer av insatser.

Kommunen som redan idag träffar berörda målgrupper anser att de ekonomiska incitamenten för att komma i arbete överskattas. Majoriteten vill ha ett arbete och bidra till samhället. Här finns både individuella och strukturella utmaningar som försvårar möjligheterna att ta sig in på arbetsmarknaden.

I utredningen beskrivs ekonomiska uträkningar av kostnader för förslaget med tillägget att det finns en stor osäkerhet beroende på hur många människor från tredje land som kommer till Sverige för att bosätta sig. Kommunen vill lägga till att osäkerheten även beror på att de socioekonomiska konsekvenserna av förslagen är svåra att kostnadsberäkna. Riskerna finns att kostnaderna är större än vad utredningen påvisar.

Utifrån de beskrivna konsekvenserna för handläggare och utredningsförfarandet så finns också en oro för hur det påverkar arbetet i sig samt arbetsmiljön. Vad kommer detta att innebära för framtida rekryteringsbehov?

Riskerna för ett utökat skuggsamhälle med individer som lever i Sverige under svåra förhållanden är stor. Karlstads kommun avstyrker därmed förslagen på en ny kvalificeringsmodell för socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd i sin helhet.

Monica Persson
Socialdirektör

Anna Weber
Verksamhetsutvecklare